

ПРОПИСИ У ПРАКСИ

propisi.net

децембар 2025 / број 159 **12/2025**

Практичан приказ института имовинскоправног захтева (чланови 252. и 253. ЗКП)

- ▶ Планирање новог запошљавања и додатног радног ангажовања код корисника јавних средстава за 2026. годину
- ▶ Закључак као управни акт
- ▶ Родитељско право кроз прописе и судску праксу – први део
- ▶ Новине које доноси Закон о изменама и допунама Закона о судским таксама
- ▶ Евиденција, сарадња и извештавање по Закону о безбедности и здрављу на раду
- ▶ Планирање јавних набавки и извештавање у складу са Законом о јавним набавкама
- ▶ Новине које доноси Закон о изменама и допунама Закона о планирању и изградњи и Закон о изменама и допунама Закона о државном премеру и катастру
- ▶ Добра клиничка пракса

Србија - Влагинбор, водопад Гостиље

ДИВНА

Здравствена Вода Србије

Дивна вода стиже до нас право са извора у најкраћем могућем року. Кад је пијемо, осећамо се као да стојимо у најлепшој природи, док се у позадини чује тихи жубор, који смирује и опоравља. Дивна вода нас поново повезује са природом, али и са нама самима.

Све Дивна воде су висококвалитетне и извиру на местима нетакнуте природе. Изворног квалитета и свеже, доспевају у чашу Корисника после само неколико дана од пуњења на извору. Могу се конзумирати свакодневно и у неограниченим количинама.

Свака од њих је другачија и на неки посебан начин благотворно делује на људски организам.

Преплатите се на неки од наших повољних пакета за правна лица или домаћинства и уживајте у здравом и свежој води на послу или код куће!

www.divnavoda.rs

ЦЕНТАР ЗА ВРТУ О ДИВНИМ КОРИСНИЦИМА
0800 111 111

Оснивач и издавач:

ИНГ-ПРО Издавачко-графичко д.о.о.
Београд, Веле Нигринове 16а

За оснивача и издавача:

Горан Грчић и Владимир Здјелар

Главни и одговорни уредник Редакције:

Јован Матијашевић

Главни и одговорни уредник часописа:

Ана Фулетин

Сарадници:

Драгана Марчетић
Душан Рајаковић
Жељко Албанезе
Кристина Радовић
Марина Аксентијевић
Никола Пантелић
Саша Кулић
Снежана Марјановић
Тања Чапрић

Технички уредник:

Милена Станковић

Лектура:

Милица Радованчев

Графичка припрема:

Мирослав Арамбашић

Штампа:

Digital art, Београд

Редакција:

Веле Нигринове 16а, 11000 Београд
тел: +381 11 2836-890
факс: +381 11 2836-474
имејл: redakcija@legeartis.rs

Часопис излази једанпут месечно (10 бројева и 1 двоброј у оквиру годишње претплате).

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд
34

LEGE Artis : прописи у пракси / главни и одговорни уредник Ана Фулетин. - [Штампано изд.]
. - Год. 3, бр. 25 (окт. 2014). - Београд : ИНГ-ПРО, 2014- (Београд : Digital art). - 28 cm

Месечно. - Наслов лат., текст ћир.. - Преузима нумерацију електронског издања. - Друго издање на другом медијуму: Lege Artis (Online) = ISSN 2334-6140
ISSN 2406-1085 = Lege Artis (Штампано изд.)

Поштовани претплатници,

Имовинскоправни захтев у кривичном поступку представља процесни механизам који омогућава да се у оквиру истог поступка решава и питање накнаде штете настале кривичним делом. На тај начин оштећени добија практичну могућност да без покретања засебне парнице оствари своје право, под условом да захтев потиче директно из кривичног дела и да постоји јасна узрочно-последична веза између радње окривљеног и настале штете. Зато је и тема броја свеобухватна анализа тог института.

Као и у сваком децембарском броју у претходних неколико година, и у овом бавили смо се ограничењима приликом новог запошљавања код корисника јавних средстава у наредној години.

У области јавних набавки крај године посвећен је планирању набавки за нову годину, евиденцијама и годишњим извештајима, с тим што је у овогодишњем тексту указано на законске оквири и практичне кораке које наручиоци треба да предузму.

У данашње време када је породица и код нас и у свету у великој кризи, потреба за интервенцијом државе у сфери односа родитељ-дете већа је него икад. То се постиже кроз појачану активност органа старатељства, мада је ипак у том погледу посебно значајна улога судова у породичним споровима. У рубрици „Грађанско право” објављен је први део из серије текстова, који следе у наредним бројевима, посвећених родитељском праву.

Измене више закона усвојене се у Скупштини у новембру, па у овом броју указујемо на новине из Закона о судским таксама, Закона о планирању и изградњи и Закона о државном премеру и катастру.

У рубрици „Кад језик пресуди” настављено је лингвистичко испитивање политичког дискурса како би се открила имплицитна значења и стратешка употреба језика за убеђивање, обману или утицај у политичким контекстима кроз анализу говора Владимира Путина и Барака Обаме, док је рубрика „Поводом” посвећена разорном дејству корупције на развој друштвене заједнице, уз посебан осврт на конкретне примере из света и код нас, као и прописе који се односе на корупцију.

Поред наведених, ту су и остали врло актуелни текстови у поменутих, али и другим рубрикама, као и наше сталне рубрике „Календар важења правних аката” и „Регистар прописа донетих између два броја”.

Редакција

Будимо на вези

Часопис *Lege Artis* – ПРОПИСИ У ПРАКСИ отворен је за сва ваша питања, мишљења, конструктивне предлоге, похвале и критике. Можете их упутити ауторима текстова или на имејл Редакције часописа redakcija@legeartis.rs

Пратите нас:

- www.legeartis.rs
- www.propisi.net
- www.ingpro.rs
- www.facebook.com/IngProLegeArtis

Зашто баш **PROPI.SI.NET?**

- ▶ Зато што је прегледан и једноставан и не захтева никакву специјалну обуку за коришћење (*user friendly*).
- ▶ Зато што је могућ приступ неограниченом броју докумената у току претплате.
- ▶ Зато што има највећи број прописа, примера судске праксе, правних мишљења, модела и других докумената.
- ▶ Зато што има претраживач који даје прецизно сортиране и брзе резултате претраге.
- ▶ Зато што се документа – прописи и др. – могу претраживати путем одговарајућих скраћеница и синонима који се у правној пракси често користе.
- ▶ Зато што је једини на тржишту који аутоматски бележи најпрегледаније документе сваког претплатника и издваја их на почетној страни.
- ▶ Зато што има мејл-сервис који омогућава претплатницима да о новим прописима, примерима из судске праксе, правним мишљењима и стручним коментарима и другим документима из области које сами изаберу, буду информисани путем мејла истог дана кад су објављени у бази.
- ▶ Зато што ради са било ког рачунара на интернету, без икакве инсталације, а подржава рад и у интранет окружењу.
- ▶ Зато што је увек ажуран (не захтева ажурирање од стране претплатника).
- ▶ Зато што су текстови докумената и интерфејс доступни на ћирилици или латиници.
- ▶ Зато што једним кликом могу да се ископирају текстови у *Word* или *PDF* формату.
- ▶ Зато што има најсвеобухватнију и највећу базу судске праксе, са разгранатом структуром по одговарајућим правним гранама и правним институтима.
- ▶ Зато што се из текста прописа једним кликом приступа повезаним документима.

У овом броју...

КРИВИЧНО И ПРЕКРШАЈНО ПРАВО

- 4 Практичан приказ института имовинскоправног захтева (чланови 252. и 253. ЗКП)

РАДНО ПРАВО

- 12 Планирање новог запошљавања и додатног радног ангажовања код корисника јавних средстава за 2026. годину
- 21 Евиденција, сарадња и извештавање по Закону о безбедности и здрављу на раду

ЈАВНЕ НАБАВКЕ И БУЏЕТИ

- 30 Планирање јавних набавки и извештавање у складу са Законом о јавним набавкама

УПРАВНО ПРАВО

- 38 Закључак као управни акт
- 42 Новине које доносе Закон о изменама и допунама Закона о планирању и изградњи и Закон о изменама и допунама Закона о државном премеру и катастру

ГРАЂАНСКО ПРАВО

- 48 Родитељско право кроз прописе и судску праксу – први део
- 58 Новине које доноси Закон о изменама и допунама Закона о судским таксама

УНАКРСНИ ПОГЛЕД

- 61 Добра клиничка пракса

РУБРИКЕ

- 67 Кад језик пресуди: Лингвистичка анализа говора политичара
- 75 Поводом Међународног дана борбе против корупције
- 89 Преглед прописа донетих између два броја
- 92 Календар важења правних аката

Практичан приказ института имовинскоправног захтева (чланови 252. и 253. ЗКП)

Аутор се бави свеобухватном анализом института имовинскоправног захтева у кривичном поступку полазећи од његовог нормативног утемељења и актуелне судске праксе.

Никола Пантелић,

јавни тужилац у Вишем јавном тужилаштву у Београду

Имовинскоправни захтев у кривичном поступку представља процесни механизам који омогућава да се у оквиру истог поступка решава и питање накнаде штете настале кривичним делом. На тај начин оштећени добија практичну могућност да без покретања засебне парнице оствари своје право, под условом да захтев потиче директно из кривичног дела и да постоји јасна узрочно-последична веза између радње окривљеног и настале штете.

Значај утврђивања узрочно-последичне везе између радње окривљеног и штете посебно је наглашен у Пресуди Врховног касационог суда Кзз 636/2016 од 25. 5. 2016. године. У том предмету у захтеву за заштиту законитости истакнуто је да је одлука о имовинскоправном захтеву противзаконита јер наводно није било могуће обавезати окривљену да накнади износ који одговара присвојеној суми. Међутим, Врховни касациони суд истакао је да је одлука о досуђеном имовинскоправном захтеву правилна и на закону заснована управо зато што је правоснажним пресудама утврђено да је штета у целости последица кривичног дела – несавесног рада у служби из члана 361. став 3. у вези са ставовима 2. и 1. КЗ. Окривљена је пропустом надзора над радом рецепције и контролом наплате услуга омогућила запосленима да присвоје део наплаћеног новца, па је штета директно приписана њеној кривици. **На тај начин суд је јасно потврдио да је постојање јасно утврђене узрочно-последичне везе између радње окривљеног и штете суштински услов за законито досуђивање имовинскоправног захтева у кривичном поступку.**

У кривичном поступку не може да се расправља о захтевима који немају непосредну повезаност с делом, било да је реч о цивилним споровима и уговорним односима било о другим захтевима који би наметнули питања ширег домена која не припадају кривичном поступку. **Допуштени су само они захтеви који су у тесној вези с кривичним делом, као што су трошкови лечења, изгубљена зарада, накнада материјалне и нематеријалне штете, али и накнада због смрти блиског лица, повреде части, ширења неистинитих навода и слично.**

Да би се уопште започело расправљање, неопходан услов је **предлог овлашћеног лица**. Суд не може да, по службеној дужности, сам одлучује о накнади штете, већ само да обавести оштећеног да такву могућност има. Овлашћена лица по правилу су иста она која би захтев могла да остваре и у парничном поступку. **Дакле, то су пре свега оштећени, али и лица на која је тражбина пренета, што укључује и наследнике или друга лица која су по закону или основу правног посла ушла у правни положај оштећеног.**

Иако закон формално омогућава расправљање о имовинскоправном захтеву у кривичном поступку, суд ће то учинити само ако тиме не би било значајно одужено утврђивање кривице. Поступак не сме да се сведе на спор о штети који захтева обимна вештачења, додатне доказе и комплексна чињенична питања. Када би расправљање захтева довело до таквог резултата, суд има овлашћење да оштећеног упуту на парницу, задржавајући примарну функцију кривичног поступка, тј. да утврди да ли је дело учињено и ко га је учинио.

Поред свега, у судској пракси наглашено је да захтев за накнаду штете у кривичном поступку не сме да се претвори у разлог за његово непотребно одуговлачење. Тако је

обиму или вредности, суд ће оштећеног упу- тити на то да своја права остварује у парници. То се дешава нарочито када процена вредно- сти ствари или нематеријалне штете захтева опсежна вештачења.

Ако је окривљени ослобођен, кривични суд нема основ да расправља о имовинско- правном захтеву. Оштећени може да оствари свој захтев у грађанској парници, али у том поступку терет доказивања пада на њега, па се јасно разграничавају кривична и грађанска одговорност.

Упућивање на парницу (чл. 258. и 259. ЗКП)

Суд упућује оштећеног на парницу када подаци прикупљени у кривичном поступку нису довољни да се донесе одлука о захтеву или када је за тачно утврђивање вредности или обима штете потребно сложеније до- казивање. У пракси се то често догађа када процена штете захтева економска, техничка или финансијска вештачења која превазилазе оквире кривичне пресуде. Такво упућивање није знак да суд сматра да штета не постоји већ да подаци у кривичном предмету нису до- вољни за тачно утврђивање висине накнаде. На парници се онда води поступак по прави- лима грађанског процеса.

Ипак, новија уставносудска пракса јасно указује на то да се овлашћење суда да оште- ћеног упутити на парницу мора тумачити на- рочито рестриктивно када је жртва дете и када се имовинскоправни захтев може бар делимично поуздано решити у оквиру са- мог кривичног поступка. Такво ограниче- ње најизразитије је формулисано у Одлуци Уставног суда Уж 17471/2021 од 22. 12. 2022. године. У том предмету, који се односио на кривично дело обљуде с дететом из члана 180. став 1. КЗ, подносиатељка уставне жалбе – де- војчица узраста 11–12 година, благовремено је истакла имовинскоправни захтев ради нак- наде нематеријалне штете. Ипак, у поступку закључења и потврђивања споразума о при- знању кривичног дела тужилаштво је оста- вило њен захтев ван домета споразумевања, док је суд, прихватајући споразум, оштећену упутити на парницу.

Уставни суд је оценио да је тиме повређе- но право детета из члана 64. став 3. Устава, у вези с начелима најбољег интереса детета и заштитничког приступа жртви из члана 30. Конвенције Савета Европе о заштити деце од сексуалног искоришћавања и злостављања. Суд је изричито нагласио да су у конкретном случају ти стандарди налагали да се о имовин- скоправном захтеву одлучи у **оквиру истог, хитног кривичног поступка**, а не да се жртва упућује на засебну, дуготрајну парницу. Заме- рено је и тужилаштву то што није настојало да у споразум унесе и договор о висини нак- наде, макар у правичном, делимичном изно- су, као и судији за претходни поступак што није довољно преиспитао да ли је споразум у делу који се тиче имовинскоправног захтева у складу са законским и конвенцијским обаве- зама спречавања секундарне виктимизације детета. Тиме је Уставни суд недвосмислено потврдио да је **упућивање детета-жртве на парницу изузетак**, а не правило, као и да може да се примени само онда када имовин- скоправни захтев заиста није могуће поузда- но решити у оквиру кривичног поступка и споразума о признању кривичног дела.

Повраћај ствари оштећеном (чл. 260. ЗКП)

Суд може да нареди повраћај ствари оште- ћеном већ током кривичног поступка ако је јасно да ствар припада оштећеном и да није потребна као доказ. То се најчешће догађа када је окривљени затечен с предметима који несумњиво потичу од оштећеног или ако је из околности јасно да је ствар власништво оштећеног.

Уколико постоји спор око својине, ствари се не враћају одмах већ се страна упућује на парнични поступак, при чему суд може да одреди да се ствари до окончања спора чувају као привремена мера. На тај начин обезбеђује се да спорна имовина остане једнако доступ- на и очувана док се право својине не утврди коначном одлуком.

Суд доноси решење о повраћају ствари, а окривљени има право жалбе, али жалба не одлаже извршење уколико је реч о стварима чија припадност оштећеном није спорна.

Планирање новог запошљавања и додатног радног ангажовања код корисника јавних средстава за 2026. годину

У наставку представљамо основне елементе планирања могућег броја лица за ново запошљавање и радно ангажовање код корисника јавних средстава за 2026. годину.

Жељко Албанезе

Уводне напомене

Чланом 27к Закона о буџетском систему („Сл. гласник РС” бр. 54/2009...и 94/2024 – даље: Закон) и за 2026. годину уређено је ново запошљавање и додатно радно ангажовање код корисника јавних средстава. Примена тих законских одредби ближе је прописана Уредбом о поступку за прибављање сагласности за ново запошљавање и додатно радно ангажовање код корисника јавних средстава („Сл. гласник РС” бр. 159/2020 и 116/2023 – даље: Уредба).

У кориснике јавних средстава на које се одnose одредбе наведених прописа, према члану 2. тачка 5) Закона, убрајају се директни и индиректни корисници буџетских средстава, корисници средстава организација за обавезно социјално осигурање и јавна предузећа основана од стране Републике Србије, односно локалне власти, као и правна лица основана од стране тих јавних предузећа, правна лица над којима Република Србија, односно локална власт има директну или индиректну контролу над више од 50% капитала или више од 50% гласова у управном одбору, друга правна лица у којима јавна средства чине више од 50% укупних прихода остварених у претходној пословној години, али и јавне агенције и организације на које се примењују прописи о јавним агенцијама.

Такав режим запошљавања односи се на све кориснике јавних средстава без из-

узетка, дакле без обзира на то да ли се финансирају из буџета било ког нивоа власти, из сопствених прихода или пак из прихода које остварују у тржишним условима.

1 Ново запошљавање и додатно радно ангажовање – БЕЗ САГЛАСНОСТИ ДРЖАВНИХ ОРГАНА

1.1 Утврђивање могућег броја новозапослених за 2026. годину

Према основном решењу из става 1. члана 27к, корисницима јавних средстава дозвољено је да, без посебних дозвола и сагласности у 2026. години, приме у радни однос:

- на неодређено време, и
- на одређено време, у својству приправника, до 70% од укупног броја лица којима је престао радни однос на неодређено време по било ком основу у претходној календарској 2025. години – умањен за број новозапослених на неодређено време и одређено време, у својству приправника, у тој претходној календарској години.

Дакле, дозвољени простор за ново запошљавање у 2026. години зависи од односа прилива и одлива кадрова у претходној 2025. календарској години на нивоу појединачног корисника јавних средстава. Конкретно, како је дефинисано ставом 1. члана 27к Закона, пријем у радни однос (ново запошљавање) збирно се евидентира као (а + б):

- а) ново запошљавање на неодређено време, и
- б) ново запошљавање на одређено време, у својству приправника.

Притом укупно ново запошљавање у 2026. години могуће је највише до 70% од укупног броја лица којима је престао радни однос на

апсолутни број ангажованих лица. У случају да кориснику број запослених на неодређено време пређе 50, он прелази на регулативу члана 27к, којом је уређено ново запошљавање и радно ангажовање.

5 Обавеза објављивања кадровских података

Према ставу 11. члана 5. Уредбе:

1) неће се разматрати молба корисника јавних средстава који благовремено не доставља, односно не ажурира своје податке о одливу кадрова у Регистру запослених, изабраних, именованих, постављених и ангажованих лица (који се води у Централном регистру обавезног социјалног осигурања), узимајући у обзир и податке које је корисник јавних средстава навео у молби;

2) неће се разматрати молба корисника јавних средстава који податке које прописује члан 8. Уредбе не учини јавно доступним, што значи да је конкретно, према члану 8. Уредбе, корисник јавних средстава у обавези да своје податке о броју запослених и радно ангажованих лица учини јавно доступним тако што ће на својој интернет презентацији или на други одговарајући начин приказати:

- број систематизованих радних места према нивоу квалификација;
- укупан број запослених на одређено и неодређено време према нивоу квалификација;
- број радно ангажованих лица према основу ангажовања (рад ван радног односа);
- укупан број запослених на неодређено време којима је радни однос престао по било ком основу у претходној календарској години;
- укупан број новозапослених на неодређено и на одређено време, у својству приправника, у претходној календарској години;
- укупан број новозапослених на неодређено и на одређено време, у својству приправника, у оквиру дозвољеног процента од 70% у текућој календарској години;
- укупан број новозапослених на неодређено и на одређено време, у својству приправника, изнад тог процента у текућој календарској години.

Све наведене податке корисник јавних средстава у обавези је да ажурира у року од

пет дана од дана последње промене. Такође, на интернет страници Министарства финансија објављиваће се подаци о броју запослених на неодређено време у јавном сектору по ресурсима (секторима), односно према надлежном органу за поједине кориснике јавних средстава, који ће се ажурирати на кварталном нивоу најкасније до 10. у месецу који следи након истека квартала. Према члану 10. Уредбе, новчаном казном од 50.000 до 150.000 динара казниће се за прекршај одговорно лице корисника јавних средстава које не објави или не ажурира податке о броју запослених и радно ангажованих лица истицањем на својој интернет презентацији или на други одговарајући начин (из члана 8. Уредбе).

6 Казнене одредбе Закона

У члану 103б Закона предвиђено је новчано кажњавање корисника јавних средстава ако не извршавају наведене одредбе о запошљавању из члана 27к. Конкретно:

1) Новчаном казном у износу од 500.000 до 2.000.000 динара казниће се за прекршај корисник јавних средстава ако не поштује одредбе члана 27К Закона.

2) Новчаном казном од 30.000 до 2.000.000 динара казниће се за прекршај одговорно лице корисника јавних средстава ако не поштује одредбе члана 27к Закона.

3) У случају да директни односно индиректни корисници буџетских средстава и корисници средстава организација за обавезно социјално осигурање не поштују одредбе члана 27К Закона, министар финансија ће решењем:

а) привремено обуставити извршење апропријација намењених за исплату плата односно примања запосленим, изабраним, постављеним и ангажованим лицима код корисника буџетских средстава и корисника средстава организација за обавезно социјално осигурање;

б) привремено обуставити пренос трансферних средстава из буџета Републике Србије, односно припадајућег дела пореза на зараде и пореза на добит правних лица јединици локалне власти.

Евиденција, сарадња и извештавање по Закону о безбедности и здрављу на раду

Евиденција, сарадња и извештавање по Закону о безбедности и здрављу на раду представљају важне механизме за превенцију повреда и професионалних обољења, унапређење услова рада и доказивање усаглашености послодавца са законским обавезама.

Жељко Албанезе

Увод

Основни циљ Закона о безбедности и здрављу на раду („Сл. гласник РС” бр. 35/2023 – даље: Закон) јесте да се уреди унапређивање и спровођење мера безбедности и здравља на раду лица која учествују у радним процесима ради спречавања повреда на раду, професионалних болести и болести у вези с радом. Међутим, да би се његова основна улога остварила, исто тако битни су и евидентирање, сарадња и извештавање о свим појавама које се јављају при остваривању права и обавеза послодавца и запослених када је реч о остваривању безбедности и здравља на раду. Наведеним питањима у Закону је посвећено посебно поглавље (чл. 62–67), с тим што иста материја мора ближе да се уреди код послодавца колективним уговором, правилником о безбедности и здрављу на раду или правилником о раду, односно уговором о раду, како је то прописано чланом 3. Закона. Послодавцима у том смислу може пуно да помогне нови **Правилник о начину вођења и роковима чувања евиденција у области безбедности и здравља на раду** („Сл. гласник РС” бр. 5/2025 и 38/2025 – даље: Правилник), којим су прописани начин вођења и рокови чувања евиденција у области безбедности и здравља на раду, које је дужан да води и чува послодавац. Напомињемо да Правилник почиње да се примењује од 1. јануара 2026. године, при чему је посебно важно то што је њим про-

писано 11 образаца на којима се воде прописане евиденције код послодавца. При томе се наглашава да Правилник обавезује послодавце да утврђене евиденције воде на обрасцима прописаним Правилником, који су одштампани (обрасци 1–11) уз Правилник и чине његов саставни део.

Обавеза и обрасци за вођење евиденција

Чланом 62. Закона детаљно су утврђене евиденције које је послодавац дужан да води и чува из области безбедности и здравља на раду. За сваку од њих у Правилнику је прописан посебан образац.

Према одредбама става 1. члана 62. Закона, послодавац је дужан да води и чува:

1) Евиденцију о радним местима са повећаним ризиком, запосленима који обављају послове на радним местима са повећаним ризиком и лекарским прегледима запослених који обављају те послове, која се, сагласно члану 3. Правилника, води на обрасцу 1, у који се, осим основних података о радним местима и запосленима, уносе подаци о претходним и будућим лекарским прегледима тих запослених, оцена њихове здравствене способности и евентуалне предузете мере – распоређивање на друго радно место). Та евиденција, односно образац 1 чува се 40 година.

2) Евиденцију о повредама на раду и професионалним болестима. Сагласно чл. 4. и 5. Правилника, та евиденција води се на два обрасца:

■ на обрасцу 2, у који се уносе општи подаци о послодавцу и повређеном запосленом, као и о повреди – време настанка, врста повреде, оцена тежине повреде;

се ради о неживотном колективном осигурању од последица незгоде, укључујући осигурање од повреда на раду и професионалних обољења, као и колективном осигурању за случај тежих болести и хируршких интервенција (члан 148 став 2. тачка 1) Закона о порезу). Дакле, у складу с чланом 67. Закона, послодавац је дужан да запослене осигура од повреда на раду и професионалних обољења ради обезбеђивања накнаде штете. При томе, премије за осигурање запослених од повреда на раду и професионалних болести ради обезбеђивања накнаде штете, које послодав-

ци обавезно плаћају сагласно одредби члана 67. став 1. Закона, немају карактер зараде. То је и логично решење будући да се ту не ради о исплатама у корист запослених нити погодностима за њих. Поменуте премије везане су за осигурање њиховог живота и здравља на радном месту, дакле на пословима које они обављају у складу са обавезама из уговора о раду. Зато премије за осигурање од последица повреда и професионалних болести, које послодавци обавезно уплаћују, немају карактер зараде, већ су у функцији спровођења квалитетне додатне социјалне заштите запослених.

WWW.PROPISI.NET

КАЛКУЛАТОР КАМАТА

у оквиру електронског издања ИНГ-ПРО ПРОПИСИ.НЕТ

Осим обрачуна затезне камате у динарима или у некој од страних валута (евро, долар, швајцарски франак), уз помоћ нашег калкулатора претплатници могу да врше и обрачун камате за неблагоприятно плаћене јавне приходе и за неблагоприятно плаћени царински дуг и казну у царинском поступку, затим обрачун камате по есконтној/референтној стопи Народне банке Србије и по референтној стопи Европске централне банке (ЕЦБ), као и обрачун камате по пресудама/одлукама Европског суда за људска права. Поред наведених, ту је и обрачун уз помоћ индекса потрошачких цена, а поред свих ових дефинисаних каматних стопа које ми ажурирамо, постоји и опција *Моје каматне стоје*, помоћу које сваки корисник може да дефинише каматне стопе како би прилагодио обрачун камата сопственим потребама.

Обрачуне камата претплатници могу да сачувају у оквиру базе, а могу и да врше промене на рачуну, односно да евидентирају нова задужења и отплате, уз могућност да бирају да ли ће се делимична отплата дуга прво одузимати од камате или од главнице.

Калкулатор врши обрачуне камата пропорционалном или конформном методом. Поред ових, постоји и јединствена мешовита метода (за затезну камату до 2. 3. 2001. примењује се конформна метода, а од 3. 3. 2001. пропорционална), која омогућава јединствен обрачун камате за период пре и после тог периода. Сходно томе, по истом принципу функционише и обрачун камате на неблагоприятно плаћене јавне приходе, на неблагоприятно плаћен царински дуг и неблагоприятно плаћену казну у царинском поступку (до 31. 12. 2012. конформна, од 1. 1. 2013. пропорционална метода).

Збирни обрачун камата омогућава обрачун дуга по више различитих фактура (рачуна), по принципу: један поверилац, један дужник, више новчаних потраживања и износ укупног дуга по свим тим различитим основама.

За ипрећилашу и групе информације иишиће нам на: office@ingpro.rs или нас иозовиће на: 011/2836-820, 2836-821, 2836-822.

Планирање јавних набавки и извештавање у складу са Законом о јавним набавкама

У наставку је приказана детаљна анализа планирања јавних набавки и извештавања, почевши од законских оквира до практичних корака који наручиоцима помажу да поступају транспарентно, ефикасно и у складу с прописима.

Марина Аксентијевић,

дипл. правник са дугогодишњим искуством у јавним набавкама

Планирање јавних набавки

Планирање јавних набавки представља битан предуслов за успешну реализацију поступка јавне набавке, а касније и успешну реализацију уговора о јавној набавци. Реч је о **сложеном процесу** у пословању сваког наручиоца и захтева сарадњу свих организационих делова у оквиру наручиоца, као што су служба набавки, служба финансија, правна служба и друге службе које су корисници предмета јавних набавки. Свака од наведених служби има одређену улогу у планирању јавних набавки.

Сам процес и кораци у планирању јавних набавки нису дефинисани законом нити подзаконским актима, али је чланом 49. став 2. Закона о јавним набавкама прописана обавеза наручиоца да, између осталог, **посебним актом** ближе уреди начин планирања јавних набавки и начин планирања набавки на које се закон не примењује, као и набавки друштвених и других посебних услуга. Планирање јавних набавки подразумева **више радњи** које наручилац предузима у циљу припреме спровођења поступка јавне набавке и закључења уговора. Те радње обухватају следеће активности:

- утврђивање потреба наручиоца за набавком;
- истраживање тржишта и прикупљање потребних информација;
- утврђивање процењене вредности јавне набавке на основу резултата добијених истраживањем тржишта;

- предвиђање средстава која треба одредити за набавке и усвајање буџета, односно финансијског плана;
- доношење плана јавних набавки;
- доношење плана набавки на које се Закон о јавним набавкама не примењује.

Утврђивање потреба наручиоца за набавком

Први корак у процесу планирања јавних набавки јесте утврђивање потреба за јавним набавкама код наручиоца. Имајући у виду да у процесу јавне набавке наручиоци троше јавна средства, кључно је да се та средства троше на одговоран и сврсисходан начин. С тим у вези, и утврђивање потреба за набавком мора да буде рационално, у складу с реалним потребама, односно треба вршити набавку предмета који су неопходни за обављање делатности наручиоца, у складу с начелом добијања „вредности за новац”. То значи куповину добара, услуга и радова доброг квалитета по најисплативијој цени и у економичним количинама, а не значи одабир добара, услуга или радова најниже цене. Наиме, реч је о оптималној комбинацији и балансу између добре цене, квалитета, исплативости и свих трошкова током века трајања, уз задовољење свих потреба наручиоца.

Важно је истаћи да и сам Закон о јавним набавкама обавезује наручиоца да поступа у складу с **начелом економичности и ефикасности**. Наручилац је дужан да набавља добра, услуге или радове одговарајућег квалитета имајући у виду сврху, намену и вредност јавне набавке, односно економично трошење јавних средстава. Суштина економичности јесте да се при куповини предмета јавне набавке обезбеди највећа вредност за новац.

тирају податке о вредности и врсти јавних набавки из чланова 11–21. Закона, и то по сваком основу за изузеће посебно, као и јавне набавке из члана 27. став 1. Закона. С тим у вези наручиоци су дужни да наведене податке збирно објављују на Порталу јавних набавки најкасније до 31. јануара текуће године за претходну годину, према упутству које је Канцеларија за јавне набавке објавила на својој интернет страници.

Канцеларија за јавне набавке донела је Упутство за објављивање података о јавним набавкама које су изузете од примене ЗЈН. Њим је уређен начин збирног објављивања података о вредности и врсти јавних набавки из чл. 11–21. Закона које су изузете од примене Закона, као и јавних набавки из члана 27. Закона, које су наручиоци дужни да евидентирају и објављују у складу с чланом 181. ставови 3. и 4. Закона. Наведеним упутством прописано је да се за сваки основ за изузеће збирно објављују следећи подаци:

1. основ за изузеће од примене Закона;
2. врста предмета јавних набавки (добра, услуге, радови);
3. укупна уговорена вредност без пореза на додату вредност;
4. укупна уговорена вредност с порезом на додату вредност.

Форма за збирно објављивање података наведених у Упутству саставни је део Портала јавних набавки. Чланом 152а Закона о јавним набавкама прописана је **обавеза објављивања података о уговорима о јавним набавкама на Порталу јавних набавки**. Наиме, тим чланом Закона прописано је да наручилац на Порталу јавних набавки објављује податке:

- о свим уговорима закљученим након спроведеног поступка јавне набавке,
- о свим изменама уговора по основу чл. 156–161. Закона;
- о уговорима/наруцбеницама закљученим односно издатим у складу с чланом 27. Закона о јавним набавкама и њиховим изменама.

Уз то, Законом су прописани и **рокови за објаву наведених података**. Подаци о закљученим уговорима објављују се у року од **30 дана** од дана закључења уговора о јавној набавци или оквирног споразума (за оквирне споразуме могуће и квартално, у року од 30

дана од дана истека тромесечја у ком су уговори закључени). У случају измене уговора, наручилац је дужан да обавештење о измени уговора пошаље на објављивање на Порталу у року од **10 дана** од дана измене уговора.

Подаци о престанку важења уговора (уговор извршен, раскинут, поништен или једнострано отказан) наручилац објављује најкасније у року од **45 дана** од престанка важења уговора / оквирног споразума / наруцбенице. Под извршењем уговора сматра се моменат када су обе уговорне стране извршиле своје уговорне обавезе. Уколико је реализована вредност уговора већа или мања од уговорене вредности, потребно је исто образложити на Порталу. Уколико је уговор / оквирни споразум / наруцбеница раскинут/а, разлоге за то потребно је образложити на Порталу.

Дакле, може се закључити следеће:

Када се ради о набавкама које су изузете од примене Закона по основу чл. 11–21, наручиоци не поступају у складу с чланом 152а Закона, односно нису у обавези да податке о уговорима закљученим у складу с наведеним члановима објављују у бази података о уговорима на Порталу, већ само у складу с чланом 181. ставови 3 и 4. Закона (годишњи извештај).

Када се ради о набавкама које су изузете од примене Закона по основу члана 27. Закона (прагови), наручиоци су у обавези да поступају у складу с чланом 152а Закона, односно у обавези су да податке о уговорима закљученим у складу с наведеним чланом објављују у бази података о уговорима и у складу с чланом 181. ставови 3 и 4. Закона о јавним набавкама (годишњи извештај).

Чланом 236. став 1. тачка 16) Закона прописана је **прекршајна одговорност** за наручиоца и одговорно лице наручиоца ако не евидентирају податке о вредности и врсти јавних набавки, ако их у прописаном року не објаве на Порталу јавних набавки или ако Канцеларији за јавне набавке не доставе податке о појединачном поступку јавне набавке или закљученом уговору (члан 181).

Закључак као управни акт

Орган који води управни поступак може да донесе две врсте управних аката: решење и закључак. У продужетку је указано на разлике између та два акта, затим на све одлике закључка као акта којим се пре свега управља управним поступком, као и на случајеве када орган доноси решење иако не одлучује о предмету поступка.

Саша Кулић, дипл. правник,
виши саветник у Министарству пољо-
привреде, шумарства и водопривреде
– Републичкој дирекцији за воде

Када води поступак у циљу мериторног одлучивања у управним стварима, орган предузима читав низ радњи – од покретања поступка (било по захтеву странке било по службеној дужности), па до доношења мериторне одлуке. То се посебно односи на редовне управне поступке, у којима се спроводи испитни поступак, јер њега карактерише дуже трајање услед предузимања процесних радњи којих нема у поступцима непосредног одлучивања. Самим тим појављује се и потреба за доношењем више управних аката. Сваки пут када у поступку о нечему одлучује, орган доноси неку одлуку. На тај начин поступак одмиче и прелази из једне у следећу процесну фазу, све до свог окончања.

У нашем управном поступку, који је прописан Законом о општем управном поступку („Сл. гласник РС” бр. 18/2016, 95/2018 – аутентично тумачење и 2/2023 – одлука УС – даље: ЗУП), орган који води поступак може да донесе две врсте управних аката: решење и закључак. Решењем се одлучује о праву, обавези или правном интересу странке, при чему се оно доноси и у другим случајевима који су одређени поменутиим законом (члан 136. ЗУП-а). Другим речима, решење је управни акт којим се, пре свега, одлучује о предмету управне ствари (главној ствари, како се некада говорило), а то ће рећи онда када се захтев странке усваја или одбија. Међутим, орган доноси решење и у оним ситуацијама у којима се не одлучује о предмету управне ствари зато што је у самом ЗУП-у прописано да се у тим ситуацијама доноси решење. За разлику од решења, **закључак**

је управни акт којим орган управља поступком и који се доноси кад наведеним законом није одређено да се доноси решење (члан 146. став 1. ЗУП-а). Дакле, закључком се одлучује о свим другим процесним питањима која се појаве у управном поступку.

Тако једноставан и крајње упрошћен концепт поделе управних аката, односно сврхе и разлога за њихово доношење јесте новина у нашем управном праву: решења се доносе онда када се одлучује о предмету управне ствари, али и у другим случајевима, уколико је тако прописано у ЗУП-у, а **закључци су резервисани само за процесна питања**, односно за управљање поступком, за која није прописано да се доноси решење. У ранијим законима, којима је био прописан општи управни поступак, закључак је имао далеко већи значај и много ширу примену, односно доносио се у много већем броју ситуација. То значи да је у ЗУП уведена нови концепт у вези с наведеним материјом, према ком је решење главни и основни управни акт у управном поступку (макар уколико се сагледају ситуације када је прописано да се оно доноси), док је доношење закључка предвиђено искључиво за процесна питања, и то чак не ни за сва већ само за она за која ЗУП није прописао доношење решења. Таквих случајева у ЗУП-у има сијасет, као што ће се видети касније: орган не одлучује о предмету управне ствари, али ипак доноси решење. То је значајно одступање од концепта ранијих закона о општем управном поступку. Према претходном Закону о општем управном поступку („Сл. лист СРЈ” бр. 33/1997, 31/2001 и „Сл. гласник РС” бр. 30/2010), закључком се одлучивало не само о питањима која се тичу поступка већ и о питањима која се, као споредна, појаве у вези са спровођењем поступка, о којима се не одлучује решењем (члан 210). То је резултирало тиме да су се закључци доно-

природу закључка, као управног акта, ограничивши га искључиво на одлуке о процесним питањима, и то само онда када за неку ситуацију није предвидео доношење решења. То није умањило значај закључка у погледу

његове улоге у вођењу управног поступка, али је у извесној мери смањен његов обим примене. У сваком случају закључак у ЗУП-у и даље остаје значајан инструмент управљања поступком.

Новине које доносе Закон о изменама и допунама Закона о планирању и изградњи и Закон о изменама и допунама Закона о државном премеру и катастру

У тексту су анализирани новине које доносе новоусвојени закони који се односе на област катастра непокретности, планирања и изградње.

Тања Чапрић,
полазник Правосудне академије

Увод

Народна скупштина Републике Србије на седници одржаној 22. 10. 2025. године усвојила је сет закона који се односе на област катастра непокретности, планирања, урбанизма и грађевинарства. Закон о планирању и изградњи, као један од најважнијих системских закона везаних за развој грађевинарства, али и комплетну привреду Републике Србије, од доношења 2003. године претрпео је бројне измене и допуне, условљене политичким, економским и социјалним променама у друштву. Исте промене довеле су и до потребе да се измени начин функционисања и правна регулатива катастра непокретности, као јединствене базе података о непокретностима, промене права својине на њима и начина уписа, при чему је Република Србија преузела међународне обавезе спровођења пројекта унапређења земљишне администрације, који се реализује уз подршку Међународне банке за обнову и развој. Тежња законодавца да у потпуности уреди систем катастра непокретности под-

стакнута је водећим светским трендовима у датој области, од којих неминовно зависи и развој грађевинске индустрије. Ранијим изменама постављен је темељ за потпуни прелазак са старог система на систем коришћења информационих технологија, као основног постулата функционисања катастарског и грађевинског система у будућности. Иако су измене наведеног сектора отпочеле још 2020. године, захтевима за дигитално уређење система и даље није могуће у потпуности удовољити будући да су се у пракси појавили проблеми које је могуће решити једино изменом правне регулативе у тим областима. Овај текст пружа увид у основне институционалне промене и решења која ће у пракси имати велики утицај на грађане, привредне субјекте и саму администрацију.

Закон о изменама и допунама Закона о државном премеру и катастру

Републички геодетски завод изменама и допунама Закона из 2023. године започео је процес развоја система, у ком је најважнији катастар инфраструктуре, али се суочио са објективним тешкоћама које су успориле реализацију пројекта. С обзиром на комплексност

ђевинског инспектора о завршетку објекта у конструктивном смислу.

Још једна новина предвиђена је одредбом члана 153. Закона, којом је прописано да се за објекте из члана 133. тачка 9) Закона, које чине **објекти у границама непокретних културних добара од изузетног значаја и културних добара** уписаних у Листу светске културне и природне баштине, објекти у заштићеној околини културних добара од изузетног значаја са одређеним границама катастарских парцела и објекти у заштићеној околини културних добара уписани у Листу светске културне и природне баштине, као и објекти у заштићеним подручјима у складу са актом о заштити културних добара (осим претварања заједничких просторија у стан, односно пословни простор у заштићеној околини културних добара од изузетног значаја и културних добара уписаних у Листу светске културне баштине), поред стручног надзора, обезбеђује и конзерваторски надзор, **док се за објекте чију изградњу финансира Република Србија обезбеђује и пројектантски надзор.** Наведена измена делује да је у корелацији са догађајима с којима се суочила Република Србија у претходном периоду, пошто је образложена додатним појачавањем контроле у фази извођења радова.

Поред наведених, важно је напоменути и новине у домену израде плана управљања отпадом од грађења и рушења. **Наиме, произвођач отпада од грађења и рушења дужан је да сачини план управљања отпадом од грађења и рушења, прибави сагласност на план и организује његово спровођење ако се радови изводе на објекту који је категорије Б, В и Г, ради прибављања грађевинске дозволе, што представља додатно усаглашавање с важећим прописима из области заштите животне средине.**

Такође, пре оглашавања за отуђење неизграђеног грађевинског земљишта у јавној својини Републике Србије или аутономне покрајине, прописана је обавеза Републичке дирекције за имовину Републике Србије да прибави сагласност Владе како би се уједначила пракса у поступцима јавног оглашавања прикупљањем писаних понуда.

Закључак

Изменама и допунама Закона о државном премеру и катастру и Закона о планирању и изградњи унапређен је законски оквир Републике Србије којим се јачају транспарентност, правна извесност и хармонизација са европским стандардима. Влада Републике Србије препознала је важност уређивања процедуре уписа непокретности и решено ушла у реформу катастра непокретности. Како су имовинска питања кључна за развој приватног сектора, инфраструктуре и привреде, то је Република Србија отпочела рад на ефикаснијој регистрацији права као први предуслов за нове инвестиције. Тим изменама држава јасно показује одлучност да реши наслеђене проблеме, који су последица промене друштвеног и социјалног миљеа, а све ради примене нових технолошких достигнућа и информационих технологија које грађанима омогућавају лакшу и бржу процедуру остваривања својих имовинских права и обезбеђују транспарентан и професионалан катастар као поуздан стуб правне сигурности.

Новим законом о планирању и изградњи успостављају се јасне смернице, правила и поступци за осигуравање квалитетне инфраструктуре, заштиту животне средине и очување културног наслеђа. На тај начин доприноси се ефикасној изградњи, сигурности и безбедности објеката, заштити интереса грађана и већој контроли над геодетским организацијама тако што се уводе строже дисциплинске мере и обавезан пројектантски надзор над изградњом објеката које финансира Република Србија.

Очекује се да ће имплементацијом наведене правне регулативе Република Србија бити боље рангирана на *Doing Business* листи, као мерилу успешности пословања и услову за приступ инвестицијама, које је установила Светска банка. Реч је о важном инструменту за међусобна поређења и преузимање пракси и решења од најуспешнијих земаља.

Родитељско право кроз прописе и судску праксу – први део

У овом тексту, као и у његовом наставку у наредним бројевима, представљено је тренутно поступање судова у области родитељског права.

Снежана Марјановић,
судија Вишег суда у Београду

Драгана Марчетић,
судија Апелационог суда у Београду

Родитељско право углавном се дефинише као право и дужност родитеља да се старају о детету, укључујући чување, подизање, васпитавање и образовање детета, у циљу заштите личности, права и интереса детета, мада је оно изведено из родитељских дужности и постоји само у мери која је потребна за заштиту права детета. Стога се у модерној теорији и пракси дете ставља на централно место, а његова права се примарно штите.

Извори права – међународни и домаћи

Међународни прописи који су најзначајнији за област вршења родитељског права су:

■ **Конвенција УН о правима детета**, потврђена Законом о ратификацији Конвенције УН о правима детета („Сл. лист СФРЈ – Међународни уговори” бр. 15/90 и „Сл. лист СРЈ – Међународни уговори” бр. 4/96 и 2/97), којом је у наше законодавство уведен правни стандард „најбољег интереса детета”, али и каталог права детета, који је касније разрађен у одредбама Породичног закона.

■ **Конвенција о грађанскоправним аспектима међународне отмице деце** (тзв. Хашка конвенција о отмици деце), потврђена Законом о потврђивању Конвенције о грађанскоправним аспектима међународне отмице деце („Сл. лист СФРЈ – Међународни уговори” бр. 7/91), која је добила посебан значај у свету који се убрзано мења, посебно након распада бивше СФРЈ. На основу ње прописан је посебан поступак за отклањање последица

међународне отмице деце у споровима око старатељства с међународним елементом.

■ **Конвенција о надлежности, меродавном праву, признању и извршењу одлука и сарадњи у материји родитељске одговорности и мера за заштиту деце**, која је под окриљем Хашке конференције за међународно приватно право закључена у Хагу 19. октобра 1996. године, у оригиналу на енглеском и француском језику, а потврђена је Законом о потврђивању Конвенције о надлежности, меродавном праву, признању и извршењу одлука и сарадњи у материји родитељске одговорности и мера за заштиту деце („Сл. гласник РС – Међународни уговори” бр. 20/2015).

■ **Конвенција о заштити деце и сарадњи у области међународног усвојења**, која је закључена 29. маја 1993. године (ступила на снагу 1. маја 1995. године), а ратификована Законом о потврђивању Конвенције о заштити деце и сарадњи у области међународног усвојења („Сл. гласник РС – Међународни уговори” бр. 12/2013).

Домаћи прописи углавном су усаглашени с међународном легислативом, будући да је таква обавеза преузета приступањем поменутих конвенцијама. У домаћим прописима родитељско право углавном је регулисано **Породичним законом** („Сл. гласник РС” бр. 18/2005, 72/2011 – други закон и 6/2015; види: Решење УС РС – 101/2009 и Одлуку УС РС – 18/2011 – даље: ПЗ) јер су њим уређени односи детета и родитеља. Посебно је наглашено да породица ужива посебну заштиту државе, као и право на поштовање породичног живота. Најчешће се деца рађају у породици, међутим, жена слободно одлучује о рађању како у породици (брачној и ванбрачној) тако и када је реч о самосталном рађању. У датој области рад центара за социјални рад регулисан је

вања одређује у **проценту** од редовних месечних новчаних примања дужника издржавања (зарада, накнада зараде, пензија, ауторски хонорар итд.), висина издржавања, по правилу, не може да буде мања од 15% нити већа од 50% од редовних месечних новчаних примања дужника издржавања, умањених за порезе и доприносе за обавезно социјално осигурање. Ако је поверилац издржавања дете, висина издржавања треба да омогући најмање такав ниво животног стандарда за дете какав ужива родитељ дужник издржавања.

Трајање издржавања одређено је чланом 163. став 1. ПЗ тако да може да траје одређено или неодређено време. **Промена висине** издржавања је могућа (чл. 164. ПЗ) и може да се смањи или повећа ако се промене околности на основу којих је донета претходна одлука.

Право на регрес признато је чланом 165. ПЗ. Лице које је фактички давало издржавања, а није имало правну обавезу, има право на накнаду од лица које је по наведеном закону било дужно да даје издржавања. То практично значи да један родитељ нема право регреса од другог родитеља јер су обоје у законској обавези да издржавају дете. Ако је више лица истовремено било дужно да даје издржавања, њихова обавеза је солидарна.

Редослед у издржавању дефинисан је тако да крвни сродници остварују међусобно право на издржавања редоследом којим наслеђују на основу закона (чл. 166. ст. 2. ПЗ). Међутим, сходно ставу 4. тог члана, ако постоји више поверилаца издржавања, право детета на издржавања има првенство. Ако је више лица истовремено дужно да даје издржавања, њихова обавеза је подељена.

Престанак издржавања

Издржавања престаје (чл. 167. ст. 1. ПЗ):

1. када истекне време трајања издржавања;
2. смрћу повериоца или дужника издржавања.

Издржавања може да престане (став 2):

1. када поверилац издржавања стекне довољно средстава за издржавања, осим ако поверилац издржавања није малолетно дете;
2. када дужник издржавања изгуби могућност за давање издржавања или давање издржавања постане за њега очигледно неправично, осим ако поверилац издржавања није малолетно дете.

Имовински односи детета и родитеља

У складу са законом (чланови 192. и 193. ПЗ) родитељ има право да управља и располаже имовином детета. Дете самостално располаже имовином коју стекне радом. Родитељи имају право да располажу имовином детета коју оно није стекло радом. Располагање непокретном имовином и покретном имовином велике вредности родитељи могу да предузимају само уз претходну или накнадну сагласност органа старатељства. Главницу имовине детета родитељи могу да употребе само за његово издржавања или када то захтева неки други важан интерес детета. Приходе од имовине детета родитељи могу да употребе и за сопствено издржавања, односно за издржавања другог заједничког малолетног детета.

Право становања (*habitatio*)

Чланом 194. Породичног закона предвиђено је да дете и родитељ који врши родитељско право имају право становања на стану чији је власник други родитељ детета ако дете и родитељ који врши родитељско право немају право својине на усељивом стану. Право становања траје до пунолетства детета. Немају право становања дете и родитељ ако би прихватање њиховог захтева за право становања представљало очигледну неправду за другог родитеља.

Новине које доноси Закон о изменама и допунама Закона о судским таксама

Измене и допуне Закона о судским таксама носе са собом низ нових решења, на која је указано у тексту који следи.

Кристина Радовић,
судијски помоћник Вишег суда у
Крагујевцу

Увод

Народна скупштина Републике Србије усвојила је измене и допуне Закона о судским таксама, које су ступиле на снагу 1. новембра 2025. године. Новине које са собом носе измене и допуне наведеног закона умногоме ће утицати на учеснике правосудне утакмице, па је то питање нарочито окупирало пажњу јавности.

Измене које се у највећој мери односе на прецизније дефинисање тренутка настанка обавеза плаћања таксе, али и на повећање износа такси и продужење рокова у појединим поступцима, законодавац оправдава тиме што се од последњих већих измена Закона о судским таксама 2009. године економска ситуација у Републици Србији значајно променила. Дуги низ година земља се суочава с различитим економским изазовима, али и позитивним трендовима који су довели до раста плата, повећања цена основних животних намирница и услуга, као и промена на тржишту рада. Индиције државе да направи искорак и отпочне измену Закона о судским таксама постоје већ дуго, међутим, тек почетком текуће године учињени су већи напори и том правцу. Иако с пролонгираним роком за улазак у скупштинску процедуру, поменути закон је усвојен.

Измене и допуне Закона усмерене су ка томе да се не угрози доступност правде, уз истовремено омогућавање правосудним органима да наставе рад. За грађане који су у тешкој материјалној ситуацији, као и за оне

који имају социјалну потребу, прецизиране су мере које омогућавају ослобађање од плаћања судских такси или њихово смањење како би се обезбедила праведност и равноправан приступ правди за све. Приликом израде Нацрта закона о изменама и допунама Закона о судским таксама Министарство правде обављало је консултације с више судова, који су достављали запажања, предлоге и сугестије у вези с применом важећег закона. Посебно су били вредновани предлози који се тичу обрачунских основица, прецизирања момената настанка таксене обавезе, као и термилошких и техничкопроцедуралних питања у пракси. Томе су допринели и подаци достављени од стране судова путем упитника који се односе на обим изречених и наплаћених такси, као и поступке принудне наплате, који су послужили као додатни емпиријски основ за процену ефеката предложених измена и потврдили потребу за интервенцијом у постојећем механизму наплате. Овај текст пружа смернице за једноставнији преглед свих измена које ће утицати на грађане, правна лица и саме судове.

Објашњење основних правних института и појединачних решења у измењеном и допуњеном Закону о судским таксама („Службени гласник РС” бр. 28/94... и 91/2025)

Измене и допуне Закона о судским таксама носе са собом низ нових решења. **Једно од њих односи се на обавезу плаћања судске таксе за судско поравнање, коју плаћају обе стране у једнаким деловима, осим ако није другачије уговорено у самом поравнању.** Оправданост таквог решења законодавац види у правичној расподели трошкова када су обе стране заинтересоване за исход поступка,

нара. Посебно упадљива промена је да је такса која је раније износила 3.000 динара сада пет пута већа – 15.000 динара.

Судови ће убудуће морати да одмах по настанку обавезе странкама доставе налог за плаћање таксе. У том налогу морају да буду наведени рок за уплату, тачан износ, број рачуна и упозорење на последице ако уплата не буде извршена на време. Ако странку заступа адвокат, налог се доставља директно њему, чиме се избегавају неспоразуми и кашњења.

До 1. новембра 2025. године члан 42. важећег Закона о судским таксама изазивао је највише полемике, али и злоупотребе у пракси, па је различитом применом од стране различитих судова долазило до стварања правне несигурности. Зато се ново решење законодавца – да члан 42. брише актуелним изменама и допунама Закона – тумачи као вешт и позитиван потез. Сада суд може да покрене поступак за принудну наплату судске таксе ако износ неплаћене таксе у једном предмету, по извршењу свих радњи, односно по правоснажности предмета, не прелази износ најниже таксе која се плаћа за тужбу у парничном поступку.

Закључак

Именама и допунама Закона о судским таксама извршене су интервенције у одре-

ђеним одредбама које су последица уочених недостатака у досадашњој примени закона како би се закон што ефикасније примењивао и као такав био у служби грађана, правних лица и судова. Такође, извршено је и нормативно-техничко усклађивање, имајући у виду да су претходним изменама, као и изменама из овог предлога, брисане поједине одредбе или напомене, као што је позивање на одредбе које су брисане у овом предлогу или брисање земљишно-књижног поступка и поступка за упис у друге јавне књиге о непокретностима.

Различити коментари међу учесницима правосудне утакмице могли су се чути поводом измена и допуна Закона – од тога да је било крајње време да се после деценију и по спроведе усклађивање с инфлацијом цена услуга које грађани плаћају судовима, до неких супротних мишљења, која су то представила као нови намет за грађане. Оно што се истиче као бенефит за државне службенике и намештенике јесте да Закон доприноси побољшању материјалног положаја радника у правосудју. Међутим, највеће размимоилажење уочава се када је реч о мери у којој су повећани износи минималних такси. Зато је, последично наведеном, остављено времену у аманет да одговори на питање да ли ће актуелне измене утицати на доступност судова грађанима и њихову тежњу за задовољењем правде

Електронски часопис **ЛЕГЕ АРТИС – ПРОПИСИ У ПРАКСИ**

Часопис „Lege Artis – ПРОПИСИ У ПРАКСИ“, електронско издање, са стручним ауторским текстовима, већ дужи низ година незаобилазни је саветник и дневни пратилац у свачијем пословању. Наменен је, пре свега, правним службама у јавном и приватном сектору, привредним субјектима, установама, адвокатским канцеларијама итд.

Од области у часопису издавамо: Јавне набавке и буџети, Грађанско право, Кривично и прекршајно право, Образовање, Планирање, изградња, становање, Привредно право, Радно право, Управно право, Здравствене установе, здравствена заштита и здравствено осигурање и друге области, као и сталне рубрике „Портал читалаца“, „Календар правних аката“ и „Регистар прописа“.

Тренутно се у издању налази преко 2.000 чланака, при чему у току године излази 12 бројева.

Чланци из свих досадашњим бројева доступни су у е-часопису, с тим што им се приступа у оквиру издања Прописи.нет, а повезани су са релевантним прописима.

Добра клиничка пракса

У тексту су појашњени основни институти и сам начин спровођења процеса испитивања, као и обим и структура Смерница добре клиничке праксе, а затим су утврђени принципи које је неопходно применити како би се испитивање спровело на правно ваљан начин и уз максималну заштиту права испитаника (пацијената).

Др Душан Рајаковић,

спец. менаџмента
здравствених установа

Увод

Добра клиничка пракса (енг. *Good Clinical Practice*) представља међународни етички научни стандард квалитета за спровођење клиничких испитивања, који укључује људске испитанике. Спровођење клиничког испитивања у складу с тим стандардом гарантује да су права, безбедност и добробит испитаника заштићени у складу с принципима који потичу из Хелсиншке декларације, као и да су резултати клиничког испитивања поуздани. Израз „спровођење испитивања” обухвата процес од планирања до извештавања, укључујући планирање, покретање, спровођење, евидентирање, надзор, процену, анализу и активности извештавања према потреби. Циљ добре клиничке праксе је да обезбеди јединствен стандард за олакшање узајамног прихватања података клиничких испитивања од стране надлежних регулаторних органа и тела. Заснива се на неговању културе квалитета и проактивног дизајнирања квалитета у клиничким испитивањима и планирању развоја лекова, идентификовању фактора критичних за квалитет испитивања, ангажовању заинтересованих страна, по потреби, и коришћењу пропорционалног приступа заснованог на ризику. Клиничка испитивања веома се разликују по обиму, сложености и трошковима. Пажљива процена критичних фактора за квалитет, укључених у свако клиничко испитивање, и ризика повезаних с тим факторима помоћи ће да се

обезбеди ефикасност фокусирањем на активности које су кључне за постизање циљева клиничког испитивања.

Обим и структура Смерница

Смернице добре клиничке праксе примењују се на интервенцијска клиничка испитивања лекова која су наведена у захтеву за одобрење регулаторним органима или телма. Принципи добре клиничке праксе такође могу да буду применљиви и на друга интервенцијска клиничка испитивања испитиваних производа који нису наведени у захтеву за добијање одобрења, у зависности од испуњења захтева из одговарајућих прописа.

Саставни део Смерница су прилози који пружају основу за одговарајуће тумачење и примену принципа, па их стога треба на одговарајући начин размотрити. Међутим, различити приступи могу да се размотре под условом да су оправдани и да се постиже предвиђена сврха примене принципа. Напомињемо да смерница подстиче приступ који се заснива на ризику, који мора да буде пропорционалан спровођењу клиничког испитивања како не би дошло до нежељеног догађаја или реакције. Нежељена реакција је сваки неповољан и нежељени одговор, као што су знак (нпр. лабораторијски резултати), симптом или болест у вези с било којом дозом лека када је узрочна веза између лека и нежељеног догађаја разумна могућност. Нежељени догађај је било која нежељена медицинска појава код испитаника који је добијао испитивани производ, а може да буде и озбиљан уколико резултира смрћу, угрожава живот, захтева хоспитализацију или доводи до инвалидитета. Иако нежељени догађај не мора нужно да

дужности или функције, али они задржавају укупну одговорност за све активности. Уговорима су јасно дефинисане улоге, активности и одговорности за клиничко испитивање, при чему су документоване на одговарајући начин. Када су активности пренете или делегиране на пружаоце услуга, одговорност за спровођење испитивања, укључујући квалитет и интегритет података о испитивању, лежи на спонзору, односно истраживачу. Спонзор или истраживач дужан је да спроведе одговарајући надзор над горенаведеним активностима.

Испитивани производи који се користе у клиничком испитивању треба да буду произведени у складу с релевантним важећим стандардима Добре произвођачке праксе, а с њима се поступа у складу са спецификацијама производа и протоколом испитивања. Испитивани производи који се користе у клиничком испитивању треба да буду произведени у складу с релевантним стандардима, уз предузимање мера како би се осигурало да испитивани производ задржи квалитет у складу с протоколом и релевантном документацијом о клиничком испитивању. Производња, руковање и обележавање испитиваних производа треба да се обављају на начин који је у складу с терапијским задатком увек када је то применљиво. Обележавање испитиваног

производа обавља се тако да се поштују сви важећи регулаторни прописи. Такође, неопходно је применити одговарајуће процесе за руковање, отпрему, складиштење, издавање, враћање и уништавање или алтернативно одлагање испитиваног производа.

У случају када испитаник одлучи да прекине терапију, није у обавези да наведе разлоге за превремени прекид учешћа у клиничком испитивању, али истраживач треба да уложи разумне напоре да утврди разлоге, уз потпуно поштовање права испитаника. Истраживач треба да размотри да ли је прикладно обавити разговор са испитаником или његовим законским заступником, који треба да се фокусира на разлоге за прекид учешћа како би се утврдило да ли постоје начини за решавање забринутости, тако да испитаник може поново да размотри одлуку за прекид учешћа без непотребног утицаја на ту његову одлуку. Како би се минимизирало повлачење испитаника из испитивања, истраживач или чланови истраживачког тима који су именовани од стране истраживача треба да размотре објашњење за испитаника о значају наставка њиховог учешћа у клиничком испитивању. У том процесу истраживач треба да обезбеди да се не утиче на одлуку испитаника да одбије или прекине учешће у било ком тренутку.

Електронски часопис **ПОСЛОВНИ САВЕТНИК**

Часопис „ПОСЛОВНИ САВЕТНИК“ представља издање са стручним ауторским текстовима из области рачуноводства и пореза. Намењен је, пре свега, финансијским и рачуноводственим службама у приватном сектору, рачуноводственим агенцијама и сл.

Од рубрика у часопису издвајамо: Рачуноводство, Порези, Зараде, плате и друга примања, Радни односи, Пословне финансије, Статистика и остале области.

Тренутно се у издању налази преко 2.000 чланака, при чему у току године излази 12 бројева.

Чланци из свих досадашњих бројева доступни су у е-часопису, с тим што им се приступа у оквиру издања Прописи. нет, а повезани су са релевантним прописима.

Осим тога што се људска свест развијала и усложњавала развојем језика, унапређујући могућности споразумевања међу људима, развијала се и читава људска заједница, што је рађало потребу за увођењем реда у свакодневни живот на свима прихватљив, функционалан и разумљив начин. Тај ред постизао се устројавањем правила, односно закона, а закони свеукупно чине правни систем једне државе. Циљ ове рубрике је да укаже на то како језик и његове особености утичу на формулисање и касније тумачење законских норми, као и каква је улога вештачења заснованих на језику у истражним и судским процесима.

Лингвистичка анализа говора политичара

Којим језичким средствима се политичари користе приказано је у овом тексту на примеру говора Путина и Обаме.

Језик није само средство комуникације већ и моћан инструмент утицаја на размишљање и понашање људи. Речи које одаберемо и начин на који их комбинујемо могу да обликују уверења, усмере пажњу и створе одређене емоционалне реакције код слушаоца. У јавном и политичком дискурсу језик често делује као софистициран механизам који обликује перцепције и одлуке, без обзира на то да ли сви учесници то свесно препознају. Управљање говором омогућава стварање наратива који може да поткопа или поткрепи ставове, обликује очекивања и утиче на колективно понашање.

Вредност прагматике за форензичка лингвистичка истраживања више пута била је тема у овој рубрици, посебно њени задаци, а то су да анализира сам контекст у ком је говорни исказ настао и ефекте које производи, а у домену форензичке лингвистике и намерне радње говорника у специфичним ситуацијама. Она се с једне стране бави одређивањем дословног значења исказа, укључујући вишезначност, фиксирање референци и управљање претпоставкама, док с друге стране истражује значења изван дословног, фокусирајући се на импликације и говорне чинове тако што испитује како искази носе имплицитна значења, често кроз резонување које се ослања на опште знање и конверзацијски контекст.

Једна од области прагматике је и **теорија говорних чинов** **Остина и Серла**, подробно представљена у септембарском броју (144) из 2024. године, са свим допунама и критикама које је доживела. Предмет те теорије су

језички поступци који производе резултате и стварају друштвене реалности, односно начин на који се то постиже, уз анализу намера и контекста говорника.

Теорија говорних чинов и прагматика омогућавају дубље разумевање начина на који се значења формирају и преносе у зависности од намере говорника, тумачења слушаоца и ситуационог оквира. Истраживања показују да политички актери кроз илокутивне чинове граде ауторитет, подстичу деловање и одговарају на кризе, док се, када је реч о вођама или пак наступима комичара, перлокутивни ефекти користе за емоционално ангажовање и убеђивање публике. У медијима и на филму такви теоријски оквири служе за анализу начина на који се гради наратив и управља очекивањима гледалаца, а у школском контексту директивни чинови играју кључну улогу у комуникацији између наставника и ученика. Све то потврђује широку аналитичку и практичну вредност теорије говорних чинов.

Значај метафоре

У студији Ање Петровић „Употреба метафора у политичким говорима: метафоре у говорима Барака Обаме и Доналда Џ. Трампа” истакнуто је да је метафора лингвистичко средство које подразумева да се реч или фраза која обично представља један концепт користи уместо другог да би имплицирала сличност или поређење између њих, често преносећи дубља значења или асоцијације. Метафоре су толико укорењене у језику и

ног сета метафора и приказује грађане као сапутнике у лидерском путовању ка јединству и просперитету. Друга доминантна метафора била је *иолиџика је љубав* са 20%, која истиче важност емпатије, сарадње и кохезије у политичким интеракцијама. Метафора *Америка је особа* обухвата 10% структурних метафора и омогућава јавности да боље разуме председникове поступке и циљеве кроз призму људских особина. Онтолошке метафоре укључују *нација је ентџиџеџи* (40%), *болести је ентџиџеџи* (30%), *инфлација је ентџиџеџи* (20%) и *емоције су џосуде* (10%). Најзначајнија међу њима, *нација је ентџиџеџи*, приказује нацију као кохезивни ентитет који ради на заједничком напретку, истичући значај националног јединства. Метафора *болести је ентџиџеџи* користи се за описивање економских и друштвених проблема као болести које захтевају хитне интервенције и политике за опоравак и благостање.

Ауторка студије на крају је констатовала да је Обама веома вешт у коришћењу метафора како би ефикасно пренео своје поруке. Његови говори често преносе осећај оптимизма и наде за будућност, што се огледа у употреби метафора којима су наглашени напредак, отпорност и потенцијал. Представљајући

политичка питања у позитивним терминима и истичући могућности за раст и промене, Обама инспирише поверење и мотивише на акцију своју публику.

„Није ли политика заправо само вештина да се лаже у правом тренутку”

Ако смо свесни да метафоре у политичким говорима омогућавају лидерима да апстрактне и сложене идеје прикажу на опипљив и разумљив начин, ојачавајући емоционални и рационални утисак на публику, али и да обликују перцепцију слушалаца, усмеравајући њихову пажњу на кључне поруке и подстичући их да дају подршку за одређене политичке циљеве, јасно нам је зашто је француски филозоф Волтер изразио оволику сумњу у говор политичара. Форензичари лингвистичке струке својим анализама, какве су овде приказане, умногоме могу да допринесу бољем разумевању порука које политичари и други јавни делатници шаљу.

Приредила: **Милица Радованчев**, лектор

ИНГ-ПРО

Закони који регулишу односе унутар људске заједнице, која би требало да буде по мери сваког појединца, тичу се различитих сегмената свакодневног живота. Међу тим сегментима посебну улогу у очувању и усавршавању људске цивилизације имају изванредна дела људског духа по којима би се требало равнати, као што из оних негативних треба учити. У новој рубрици „Поводом...” бавићемо се баш тиме – значајним датумима, историјским преокретима, заслужним личностима и пресудним документима, као и њиховим утицајем на измене и усавршавање прописа.

Поводом Међународног дана борбе против корупције

Дејству корупције на друштвену заједницу и прописима којима се настоји да се бори против корупције, кроз адекватне стране и домаће примере, посвећен је овај текст.

Узалудно аплицирање за посао у државној служби, вишесатно чекање на преглед код лекара, увек тај један папир који недостаје кад шалтерски службеник прегледа предату документацију, отворено погрешне судијске одлуке на утакмицама, особе које преко ТВ екрана много говоре и намећу ставове, али неправилно и непримерено, правник који не уме да саветује невољника која права и дужности има у конкретной ситуацији – све је то последица једног истог узрока – корупцираног друштва, у ком је важније имати контакт за „улазак преко реда” и препоруку за избегавање правила. А ако су обухваћене све делатности и сви слојеви у једном друштву, онда онај ко управља земљом није систем поставио на здраве и стабилне ноге. То значи и да највећу одговорност носе они који државу воде и дају пример, па се испоставља, како је писац Џонатан Свифт рекао, да *пошто, како се ња реч обично схвата, није ништа друго до корупција.*

Да и они који треба да буду пример, често забораве на интегритет и част, говоре следећи примери. Немачки министар одбране и **барон Карл Теодор цу Гутенберг 2011. године одрекао се доктората и на крају поднео оставку као резултат оптужби да је плагирао докторску тезу**, иако се месецима правдао. Наиме, рецензијом једног професора утврђено је да је министар од речи до речи преузео одломак новинског чланка, као и цео пасус са веб-странице Америчке амбаса-

де без атрибуције, затим да више од половине тезе од 475 страница садржи веће целине преузете из туђих радова. Немачки медији прозвали су га „барон исеци и копирај” (енг. *Baron Cut-and-Paste*), али и „Зу Копиберг” и „Зу Гуглберг”. Више од 50.000 академика потписало је писмо у којем се противи његовој даљој улози у немачкој влади. Универзитет у Диселдорфу повукао је докторску диплому министра просвете након истраге о плагијату, а 2013. године исти универзитет поништио је докторску диплому додељену министарки науке и просвете Анет Шаван, такође због плагијата. **Румунског премијера Виктора Понту 2012. године оптужио је научни часопис „Природа” (енг. *Nature*) да је копирао више од половине своје тезе из дела два румунска правника**, при чему је Понтин супервизор био бивши премијер, који је од тада издржао затворску казну због неповезаних оптужби за корупцију. Понта је негирао оптужбе и нудио да његов рад буде тестиран, па је чак оптужио румунског председника да је организовао напад, али је две године након оптужбе ипак вратио докторат. **Председник Мађарске Пал Шмит 2012. године дао је оставку након што му је одузет докторат због тога што је Будимпештански универзитет Семелвајс утврдио да су читави делови његове тезе преписани из рада двојице других академика**. Шмит је негирао оптужбе и опирао се позивима на оставку, али су демонстранти појачали притисак. **Комисија**

ма или секторима које су посебно изложене ризику од корупције, како би се на основу добијених налаза осмислиле ефикасне мере за њено спречавање. Те мере постају део будућих стратешких докумената, а општи циљ методологије је промовисање културе транспарентности, одговорности и интегритета, уз подстицање секторских актера да предузму одговарајуће кораке и спроведу секторску процену ризика од корупције.

и приказани примери изузетно моћних корпорација и елита блиских властима широм света који се корупцијом баве сведоче да је ситуација глобално лоша. Све то захтева драстичне мере да би се корупција смањила, а грађанима света омогућило да живе у праведнијем друштву.

Приредила: **Милица Радованчев**, лектор

„Код нас се корупција ствара системски а сузбија маркентишки“

Насловну изјаву осмислио је награђивани афористичар Милорад Ћосић. Она нам показује да сви знамо да корупција постоји, надлежни су свесни проблема, али исто тако и једни и други знамо да се ништа, осим прокламативно, неће учинити по том питању. Статистички подаци наведени у овом тексту

Ендноте

- ¹ <https://www.transparency.org/en/news/25-corruption-scandals>
- ² <https://www.transparentnost.org.rs/index.php/sr/projekti/186-propisi-za-borbu-protiv-korupcije-i-pracenje-primene>
- ³ https://www.apml.gov.rs/uploads/useruploads/Documents/1662_tipologije-pranja-novca-2015.pdf
- ⁴ https://crta.rs/wp-content/uploads/2019/06/Izvestaj-o-korupciji-CRTA-Januar-2019_.pdf
- ⁵ <https://www.un.org/en/observances/anti-corruption-day>
- ⁶ <https://www.coe.int/en/web/greco/about-greco/what-is-greco>

Прејлед Ђројиса...

ИЗДАЈАМО ЗНАЧАЈНЕ ПРОПИСЕ КОЈИ СУ ДОНЕТИ ИЗМЕЂУ ДВА БРОЈА...

ЕНЕРГЕТИКА

■ Правилник о изменама Правилника о роковима, обиму и начину спровођења енергетског прегледа у систему енергетског менаџмента, као и садржају и начину достављања извода из извештаја о спроведеном енергетском прегледу („Сл. гласник РС” бр. 97/2025 од 7. 11. 2025)

■ Правилник о изменама и допуни Правилника о вођењу регистра обавезних резерви нафте и деривата нафте и састављању месечних статистичких извештаја о количини, квалитету, структури и размештају обавезних и других резерви нафте и деривата нафте („Сл. гласник РС” бр. 97/2025 од 7. 11. 2025)

■ Уредба о изменама и допунама Уредбе о методологији прикупљања и обраде података и обрачуна просечног дневног нето увоза, просечне дневне потрошње и количина обавезних резерви нафте и деривата нафте („Сл. гласник РС” бр. 97/2025 од 7. 11. 2025)

■ Правилник о измени Правилника о техничким и другим захтевима за течна горива нафтног порекла („Сл. гласник РС” бр. 101/2025 од 14. 11. 2025)

ЕНЕРГЕТСКА ЕФИКАСНОСТ

■ Правилник о захтевима еко-дизајна за расхладне уређаје са функцијом директне продаје („Сл. гласник РС” бр. 100/2025 од 13. 11. 2025)

■ Правилник о означавању енергетске ефикасности расхладних уређаја са функцијом директне продаје („Сл. гласник РС” бр. 100/2025 од 13. 11. 2025)

■ Правилник о захтевима еко-дизајна за рачунаре („Сл. гласник РС” бр. 103/2025 од 21. 11. 2025)

■ Правилник о захтевима еко-дизајна за електромоторе и погоне с променљивом брзином („Сл. гласник РС” бр. 103/2025 од 21. 11. 2025)

■ Списак српских стандарда из области еко-дизајна за уређаје за климатизацију и вентилаторе („Сл. гласник РС” бр. 105/2025 од 26. 11. 2025)

■ Списак српских и међународних стандарда из области еко-дизајна у погледу потрошње електричне енергије у стању приправности, искљученом стању и умреженом стању приправности за електричне и електронске уређаје у домаћинству и канцеларијску опрему („Сл. гласник РС” бр. 105/2025 од 26. 11. 2025)

ЈАВНА ПРЕДУЗЕЋА, ПРИВРЕДНА ДРУШТВА КОЈА СУ У ВЛАСНИШТВУ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

■ Правилник о изменама и допунама Правилника о начину и роковима за извештавање о пословању јавних предузећа и друштва капитала која обављају

делатност од општег интереса („Сл. гласник РС” бр. 93/2025 од 24. 10. 2025)

■ Уредба о изменама и допуни Уредбе о утврђивању Листе друштва капитала и мањинских друштва капитала („Сл. гласник РС” бр. 97/2025 од 7. 11. 2025)

■ Уредба о критеријумима за дефинисање зарада, односно накнада за органе друштва капитала („Сл. гласник РС” бр. 101/2025 од 14. 11. 2025)

■ Уредба о утврђивању елемената годишњег програма пословања за 2026. годину, односно трогодишњег програма пословања за период 2026–2028. године јавних предузећа и других облика организовања који обављају делатност од општег интереса чији је оснивач аутономна покрајина или јединица локалне самоуправе („Сл. гласник РС” бр. 103/2025 од 21. 11. 2025)

САОБРАЋАЈ

■ Уредба о изменама и допунама Уредбе о начину остваривања сигурносне заштите бродова, лука отворених за међународни саобраћај и објеката безбедности пловидбе на међународним водним путевима („Сл. гласник РС” бр. 93/2025 од 24. 10. 2025)

■ Правилник о изменама и допунама Правилника о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Сл. гласник РС” бр. 93/2025 од 24. 10. 2025)

■ Уредба о бродским погонским машинама („Сл. гласник РС” бр. 95/2025 од 31. 10. 2025)

■ Правилник о изменама и допунама Правилника о сертификацији ваздухоплова и организација за пројектовање и производњу („Сл. гласник РС” бр. 95/2025 од 31. 10. 2025)

■ Закон о изменама и допунама Закона о облигационим и основама својинскоправних односа у ваздушном саобраћају („Сл. гласник РС” бр. 96/2025 од 7. 11. 2025)

■ Закон о изменама и допунама Закона о радном времену посаде возила у друмском превозу и тахографима („Сл. гласник РС” бр. 96/2025 од 7. 11. 2025)

■ Правилник о висини прихода помораца („Сл. гласник РС” бр. 103/2025 од 21. 11. 2025)

■ Правилник о врсти података и начину прикупљања података о путницима које домаћи путнички брод мора да води о путницима на путничком броду („Сл. гласник РС” бр. 103/2025 од 21. 11. 2025)

■ Правилник о подацима лучког пословања („Сл. гласник РС” бр. 103/2025 од 21. 11. 2025)

■ Правилник о измени Правилника о захтевима за безбедност пловила за рекреацију и пловила на водомлазни погон („Сл. гласник РС” бр. 103/2025 од 21. 11. 2025)

■ Уредба о утврђивању Програма за подстицај развоја прерађивачких капацитета у области производње вина у 2025. години („Сл. гласник РС” бр. 101/2025 од 14. 11. 2025)

■ Правилник о изменама Правилника о ИПАРД подстицајима за инвестиције у физичку имовину пољопривредних газдинстава у оквиру ИПАРД III Програма („Сл. гласник РС” бр. 102/2025 од 19. 11. 2025)

■ Уредба о утврђивању Програма подршке развоју пословне инфраструктуре у 2025. години („Сл. гласник РС” бр. 103/2025 од 21. 11. 2025)

■ Уредба о утврђивању Програма подстицања развоја предузетништва кроз финансијску подршку за почетнике у пословању и младе у 2025. години („Сл. гласник РС” бр. 103/2025 од 21. 11. 2025)

■ Уредба о изменама и допунама Уредбе о утврђивању Програма за подстицај развоја прерађивачких капацитета у области производње вина у 2025. години („Сл. гласник РС” бр. 103/2025 од 21. 11. 2025)

■ Правилник о изменама и допунама Правилника о подстицајима за подршку унапређењу система креирања и преноса знања кроз подршку за развој техничко-технолошких, примењених, развојних и иновативних пројеката у пољопривреди и руралном развоју („Сл. гласник РС” бр. 103/2025 од 21. 11. 2025)

АПР

■ Одлука о накнадама за послове регистрације и друге услуге које пружа Агенција за привредне регистре („Сл. гласник РС” бр. 95/2025 од 31. 10. 2025)

■ Правилник о допуни Правилника о садржини Регистра туризма и документацији потребној за регистрацију („Сл. гласник РС” бр. 97/2025 од 7 11. 2025)

ПЛАНИРАЊЕ И ИЗГРАДЊА

■ Усклађени динарски износи висине тарифе стварних трошкова за услуге издавања лиценци за лица која испуњавају услове за израду докумената просторног и урбанистичког планирања („Сл. гласник РС” бр. 97/2025 од 7 11. 2025)

■ Правилник о измени Правилника о условима, садржини и начину издавања сертификата о енергетским својствима зграда („Сл. гласник РС” бр. 102/2025 од 19. 11. 2025)

ДРУГЕ ОБЛАСТИ

■ Уредба о изменама и допунама Уредбе о коефицијентима за обрачун и исплату плата запослених у јавним службама („Сл. гласник РС” бр. 93/2025 од 24. 10. 2025)

■ Правилник о допунама Правилника о Листи стручних, академских и научних назива („Сл. гласник РС” бр. 93/2025 од 24. 10. 2025)

■ Уредба о допунама Уредбе о посебним условима за обављање трговине за одређену врсту робе („Сл. гласник РС” бр. 93/2025 од 24. 10. 2025)

■ Правилник о измени Правилника о извршењу буџета („Сл. гласник РС” бр. 95/2025 од 31. 10. 2025)

■ Закон о изменама и допунама Закона о јединственом бирачком списку („Сл. гласник РС” бр. 96/2025 од 7. 11. 2025)

■ Закон о посебним поступцима ради реализације пројекта ревитализације и развоја локације у Београду између улица Кнеза Милоша, Масарикове, Бирчанинове и Ресавске („Сл. гласник РС” бр. 96/2025 од 7. 11. 2025)

■ Закон о стављању на тржиште дрвета и дрвних производа („Сл. гласник РС” бр. 96/2025 од 7. 11. 2025)

■ Правилник о садржини и методологији израде интерног Плана заштите од великог удеса („Сл. гласник РС” бр. 96/2025 од 7. 11. 2025)

■ Правилник о изменама и допунама Правилника о суфинансирању пројеката за остваривање јавног интереса у области јавног информисања („Сл. гласник РС” бр. 97/2025 од 10. 11. 2025)

■ Уредба о ближој садржини и начину вођења Регистра Канцеларија Комесара секције, документацији потребној за регистрацију оснивања, промена и брисања, као и садржини и обрасцу регистрационе пријаве оснивања Канцеларија Комесара секција које се оснивају ради учешћа на међународној признатој изложби Ехро 2027 Београд Србија („Сл. гласник РС” бр. 101/2025 од 14. 11. 2025)

■ Уредба о допуни Уредбе о царинским повластицама („Сл. гласник РС” бр. 103/2025 од 21. 11. 2025)

■ Правилник о изменама и допунама Правилника о начину утврђивања испуњености услова за добијање сагласности за приређивање наградне игре у роби и услугама и начину извештавања о резултатима наградне игре („Сл. гласник РС” бр. 103/2025 од 21. 11. 2025)

■ Правилник о измени Правилника о максималним концентрацијама одређених контаминената у храни („Сл. гласник РС” бр. 103/2025 од 21. 11. 2025)

■ Правилник о измени Правилника о обрасцу и садржини лекарског рецепта, начину издавања и прописивања лекова („Сл. гласник РС” бр. 105/2025 од 26. 11. 2025)

Календар важења њравних акта

Прописи који одложено престају да важе или чија одложена примена почиње у наредном периоду

Пропис	„Сл. гласник РС” број	Датум примене
Закон о контроли опасности од великих удеса који укључују опасне супстанце	94/2024	примењује се од 7. 12. 2025.
Правилник о форми и начину вођења Регистра комплекса	62/2025	примењује се од 7. 12. 2025.
Закон о информационој безбедности	6/2016, 94/2017 и 77/2019	чланови 6а–116 и чланови 30. и 31. важе до 31. 12. 2025.
Правилник о вредновању рада судије и председника суда	34/2024	примењује се од 1. 1. 2026.
Одлука о минималним стандардима управљања информационо-комуникационим системом финансијске институције	102/2024	примењује се од 1. 1. 2026.
Правилник о начину и поступку обрачунавања и плаћања акцизе на електричну енергију за крајњу потрошњу и на компримовани природни гас који се користи за погон превозних средстава	90/2025	примењује се од 1. 1. 2026.
Одлука о накнадама за послове регистрације и друге услуге које пружа Агенција за привредне регистре	95/2025	примењује се од 1. 1. 2026.
Правилник о изменама и допунама Правилника о начину и роковима за извештавање о пословању јавних предузећа и друштава капитала која обављају делатност од општег интереса	93/2025	чланови 1, 3. и 4. примењују се од 1. 1. 2026.
Правилник о начину вођења и роковима чувања евиденција у области безбедности и здравља на раду	5/2025 и 38/2025.	почиње да се примењује од 1. 1. 2026. године.
Правилник о обрасцу Документа о кретању опасног отпада, обрасцу претходног обавештења, начину његовог достављања и упутству за њихово попуњавање	37/2025 и 47/2025	примењује се од 1. 1. 2026.
Уредба о допуни Уредбе о планирању и врсти роба и услуга за које се спроводе централизоване јавне набавке	66/2025	примењује се од 1. 1. 2026.
Закон о изменама и допунама Закона о државном премеру и катастру	91/2025	примењује се од 1. 1. 2026.
Правилник о начину коришћења мултилатералних дозвола, изгледу и начину употребе печата који се ставља на мултилатералну дозволу	68/2025	одредбе члана 2. став 5, члана 6, члана 7. став 1. и члана 8. ставови 9. и 10. примењују се од 1. 1. 2026.
Одлука о ближим условима и начину именовања носилаца кључних функција у банци	51/2025	примењује се од 1. 1. 2026.
Правилник о електронским отпремницама	21/2025	примењује се од 1. 1. 2026.
Одлука о управљању каматним ризиком у банкарској књизи	13/2025	примењује се од 1. 1. 2026.
Одлука о извештавању у вези с применом прописа којима се уређују финансијске услуге	101/2025	ступила је на снагу 1. 1. 2026.
Одлука о измени и допуни Одлуке о приговору правног лица и поступању банке по том приговору	101/2025	ступила је на снагу 1. 1. 2026.

С НАМА НЕМА ЛУТАЊА!

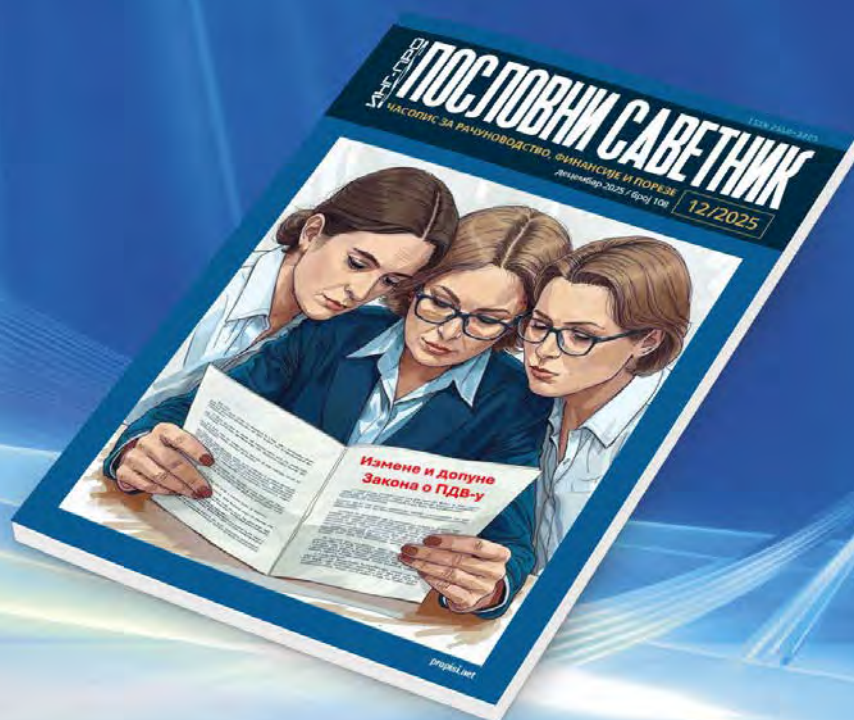
ИНГ-ПРО

ПРОПИСИ.НЕТ
ЕЛЕКТРОНСКО ПРАВНО ИЗДАЊЕ

Пословни саветник – штампани часопис: САВЕТОДАВНИ ЧАСОПИС ИЗ ОБЛАСТИ ФИНАНСИЈА

Јавне набавке и буџети

Грађанско право

Кривично право

Управно право

Привредно право

Радно право

Унакрсни поглед